

Participatie 3.0

Het klinkt zo bekend in de oren, een groep gegoede burgers maakt zich zorgen over een natuurlijk gebied in de buurt dat verloren dreigt te gaan als er niet wordt ingegrepen. De burgers organiseren zich, leggen geld bij elkaar en kopen het terrein. Daarna spannen ze zich gezamenlijk in om het te beheren. Was de aankoop van het Naardermeer zo niet de start van particulier natuurbeheer in Nederland? Sindsdien is veel ontwikkeld en veranderd... of toch niet?

> De Rijksnatuurvisie (2014) *'daagt de burgers uit'* een grotere rol te spelen bij het natuurbehoud dan onder het voorafgaande beleid het geval was. Inmiddels zijn er verschillende voorbeelden in Nederland waar burgerinitiatief ontstaat vanuit de zorg dat het niet goed gaat met de natuur in de lokale omgeving. Neem als voorbeeld de Vereniging Mooi Wageningen en de Wageningse Broek. Het gebied waar men zich zorgen over maakt ligt langs de oostzijde van de Grift in het Binnenveld, in de zuidelijke Gelderse Vallei. Aan de noordzijde van het Binnenveld is te zien dat het een bijzonder gebied is, met als kern de 'Bennekomse Meent en Bennekomse Hooilanden'. Dit gebied herbergt nog relictten van zeer soortenrijke blauwgrasland. Een schraalgraslandtype dat een voorbeeld is van wat de Nederlandse natuur uniek maakt in Europa. Dit gebied is niet alleen nationaal, maar ook door Europa tot absolute topnatuur uitgeroepen: het heeft de Natura 2000-status. Al vele jaren lukt het in dit gebied niet om overeenstemming te krijgen over herstel van de (kwel-) omstandigheden en reductie van ammoniakdepositie ten behoeve van de unieke natuurwaarden. Andere belangen in het gebied verzetten zich hier met succes tegen, de gebiedsontwikkeling zit daarmee al jaren lang muurvast.

Kansen op topnatuur

Het initiatief van burgerzijde, bestaande uit 'burgers, wetenschappers en natuurliefhebbers', richt zich op de op handen zijnde aankoop en beheer van circa 55 ha landbouwgrond ten zuiden van de Bennekomse Meent, die als afronding bestemd is voor de natuurontwikkeling. De oorspronkelijk inzet dat de grond vanzelfsprekend naar Staatsbosbeheer zou worden doorgeleverd is sinds herziening van grondfinanciering na 2008 (gelijkberechtigingsprincipe) niet meer aan de orde. Rob Janmaat, voorzitter van Mooi Wageningen: "Omdat het natuurbeleid met doorlevering aan Staatsbosbeheer stopt zijn we bang dat als wij nú niet in actie komen het niet goed zal gaan. Wij zien kansen op topnatuur en willen dit graag realiseren en wij beschikken over de kennis en het inzicht om dit gebied te verbeteren. Dat doen we graag in samenwerking met Staatsbosbeheer en de agrarische natuurvereniging."

Uitzicht over soortenrijk grasland in het Binnenveld aan de oostzijde van de Grift.

foto: Mooi Wageningen

Lokale kennis

Een van de interessante aspecten van deze ontwikkeling is dat deze burgergroep contact zocht met afdeling Ede van LTO-Noord en Agrarische natuurvereniging Het Binnenveld. Deze groep heeft in oktober een voorstel voor inrichting en beheer bij de provincie ingediend. Beide groepen hebben veel lokale kennis en een lokale verankering en gaan het gesprek aan over waar ruimte is voor de noodzakelijke herstelmaatregelen. Deze setting blijkt aan te slaan, het gesprek werd gevoerd vanuit de welgemeende interesse in de drijfveren van de andere gesprekspartner. Wim Dijkman van CLM is nauw bij dit proces betrokken: "Tijdens de gesprekken hebben beide partijen inzichten op tafel gebracht die voorheen niet of nauwelijks deel uitmaakten van de discussie. Het ANV heeft bijvoorbeeld het terugwinnen van fosfaat door de boeren ingebracht (met uitgekende N-K bemesting de fosfaatvoorraad in de bodem geleidelijk opnemen in gewas voor het vee). Daarnaast bleek er lokale kennis te zijn over oude sompige plekken die ooit gedempt waren, waar waarschijnlijk een kwelvenster onder de opgebrachte grond in de ondergrond verborgen zit. Dit zijn kansrijke plekken voor natuurherstel, die mogelijk nog niet in beeld waren."

Participatie op een hoger plan

In december 2014 diende Mooi Wageningen een plan in bij de provincie met een visie op eigendom en beheer van het gebied in de toekomst. De samenwerking met Staatsbosbeheer en LTO/ANV Het Binnenveld neemt daarin een belangrijke plaats in. Daarnaast is het uitgangspunt dat vrijwilligers samen met Stichting Landschapsbeheer Gelderland actief meehelpen bij het beheer. De toekomst zal leren of de gebiedsontwikkeling, die nu al twintig jaar vast lijkt te liggen, hiermee wordt vlot getrokken. Wat in deze ontwikkeling opvalt, is dat lokale burgers een rol willen en kunnen oppakken om een nieuw perspectief te creëren. Dat zij dit in goede samenwerking met de 'professionals' willen en kunnen oppakken en een unieke gelegenheid bieden om participatie op een hoger plan te tillen. In de trend bij grote terreinbeheerders om lokale burgers meer te betrekken en ook meer zeggenschap te geven over het beheer van natuurterreinen lijkt dit het volgende level te zijn: burgers die krachten bundelen om zelf de verantwoordelijkheid voor verwerving en beheer op te pakken. Is dit na de tijd van inspraakprocedures, het vrijwilligerswerk en de participatiecommissie nu de 'burgerparticipatie 3.0'?

De burgers in Wageningen laten zien dat het inderdaad wel degelijk potentie heeft. En daarbij blijft het ook wel iets in zich hebben van een *déjà vu*.<

Erwin Al, redactie@vakbladnl.nl

Meer informatie:

Vereniging Mooi Wageningen: www.mooiwageningen.nl

Email: info@mooiwageningen.nl

Wim Dijkman, CLM, wdijkman@clm.nl